

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיסודות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת וירא תשפ"ד

"וְשִׁמְרוּ דֶרֶךְ ה'" - תיקון הדעות והמידות

ממשיכים בכל הכח!!!

פרנס השבוע

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה זאב בן הרה"ח מרדכי יואל ז"ל

ומרת רבקה בת הרה"ח ר' אהרון ז"ל

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אליעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

צרו קשר לברור מוקד חלוקה באזור מגוריכם
או לפתיחת מוקד חדש

• עפולה	• אשדוד	• בית שמש	• ירושלים
• רכסים	• טלזסטון	• אלעד	• בני ברק
• תל ציון	• מודיעין	• אשקלון	• מודיעין עלית
	• גתיבות	• אופקים	• ביתר עילית

לבירורים והנצחות : 02-9665295

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

חוברת מס' 185

הדפסה - דפוס העיר החדשה

תורת אביגדור

פרשת וירא

”וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ הַ” - תיקון הדעות והמידות

תוכן

- א' - דרך המידות הטובות / 3
- ב' - דרך הדעות הנכונות / 7
- ג' - יוצאים לדרך / 15

א' - דרך המידות הטובות

כי ידעתי

הרמב"ם כותב חידוש שלא היינו יודעים אותו מעצמנו. למען האמת, זהו חידוש כל כך גדול, עד שגם לאחר שהרמב"ם כותב זאת, עדיין קשה לנו לקבל את הדברים. לכן מומלץ להטות אוזן לדברים אלו, כי דברי הרמב"ם - אם נשכיל להבינם כראוי - הם מפתח גדול עבורנו לחיים טובים ומוצלחים.

הרמב"ם (פ"א מהלכות דעות ה"ז) מצטט פסוק מפרשת השבוע, פסוק שמסביר לנו מהי הסיבה שמחמתה בחר השי"ת באברהם להיות אביהם של האומה הישראלית: **”כִּי יָדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ הַ”** (בראשית יח, יט).

מהו פירוש המילים **”כִּי יָדַעְתִּיו”**? האם הכוונה שה' מכיר את אברהם? הלא הקב"ה מכיר את כולם לפני ולפנים, הוא מכיר כל אדם, כל בעל חיים וכל חרק, כל עלה, דשא וכל מולקולה.

התשובה היא ש**”כִּי יָדַעְתִּיו”** אין פירושה 'ידיעה' אלא 'דעת', הווי אומר: **”דעתתי ומחשבותי נתונות על אברהם באופן מיוחד”** - אנחנו קוראים לזה 'השגחה פרטית'. **”יָדַעְתִּיו”** פירושו שמכאן ואילך, מחשבותיו של הקב"ה ממוקדות באברהם אבינו, לעד ולנצח נצחים.

איש נאמן

אין ספק שכולנו שמחים לשמוע את הדברים. ליבנו אמור לגאות בתחושת רוממות כאשר אנחנו שומעים את המילים הללו מפי הבעל קורא! אם ה' חושב על אברהם, פירושו של דבר הוא, שבזכותו של אברהם הוא חושב גם עלינו, זרע אברהם. ולא מדובר בדברי דרוש או פלפול בפסוקים, אלא במסר ברור ומפורש, ולמעשה זה כתוב בכל מקום בתורה, שדעתו של ה' נתונה לאברהם וזרעו לעולמי עד.

אמנם השאלה הגדולה היא: למה? כיצד זכה אברהם אבינו לכך? והתשובה לכך כתובה גם היא בפסוק באופן מפורש: "לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצְוָה אֶת בְּנָיו וְאֶת בְּיָתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָוֹ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט". אז הנה לנו התשובה. מדוע בחר ה' באברהם? כי הוא ידע שאברהם לא יסתפק במדרגות הדעת שהוא קנה בעצמו, אלא יעביר אותם הלאה לדורות הבאים. ה' ראה את גודל מעלתו של אברהם, וידע שכל מה שהוא יתן לאברהם יבוא לידי תכלית. כל השקעה שישקיע בו, תצמיח תשואה נאה. אברהם הוא איש שידבק בנאמנותו לה' בכל תנאי ובכל מצב, והוא יעביר את תורתו הלאה לזרעו אחריו.

האמא המסורה

אולם לא רק את מעלת הנאמנות ראה ה' אצל אברהם. נאמנות היא מידה נפלאה, אולם בכלל "לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצְוָה" הוא, שאברהם ימסור את תורתו לזרעו בחריצות וביעילות, ויעשה ככל שביכולתו על מנת לוודא את הצלחתה של מסירה זו. כי לא מספיק **שנרצה** להעביר לילדינו את הערכים שלנו, אלא עלינו **להקדיש את חיינו** למען מטרה זו.

לדוגמא, אמא יהודיה שרואה שבנה מתקשה בלימוד הקריאה, מקדישה כל מאמץ כדי לסייע לו. יש אמהות מסורות, שמלבד עבודתן הרבה בניהול הבית וגידול הילדים, משקיעות שעות על גבי שעות בעזרה לבן או בת המתקשים בקריאה. כך גם אצל האבא. לאחר יום עבודה ארוך ומתיש במשרד, יום שטרם הגיע לסימומו, שהרי הוא צריך עוד להספיק לצאת למעריב וללימוד הקבוע, הוא יושב עם בנו ששובר את השיניים על סוגיא מאתגרת, ומסביר לו הענין עד תומו. זהו ה"לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצְוָה אֶת בְּנָיו וְאֶת בְּיָתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָוֹ ה'" שאליה התכוון ה'.

אמנם בתורה לא כתוב בפירוש שאברהם אבינו ישב ולימד את יצחק, אבל מפסוק זה ניתן להבין שכך בדיוק הוא נהג. אברהם הקדיש חלק גדול מחייו כדי ללמד ולחנך את בנו. הוא השקיע בזה לא רק שעות, אלא ימים, שבועות, חודשים ושנים. והחינוך הגדול הזה לא הלך לריק, שכן הערכים שלימד אברהם את יצחק נספגו בו עד כדי כך שהוא העבירם הלאה לבנו, יעקב אבינו. חינוך זה עבר מיעקב לשנים עשרה בניו, ומהם לבניהם ולבני בניהם, ועד היום הזה אנחנו ממשיכים את שושלת החינוך הזו מכח אותה דחיפה ראשונה שנתן אברהם אבינו.

“דרך ה” – מהי?

השאלה כעת היא: מה בדיוק לימד אברהם לבניו אחריו? מהי אותה “דרך ה” שאותה ישמרו בניו אחריו, ושאותה ידע ה’ שאברהם ימסור הלאה בנאמנות?

והנה, בעינינו, לכאורה אין כאן שאלה כלל וכלל. אנחנו מבינים בפשיטות שאברהם לימד את צאצאיו לקיים בדיוק את מה שה’ ציווה עליהם לקיים. בין אם מדובר בשבע מצוות במי נח, ובין אם זה כולל את כל מצוות השכל – אברהם אבינו קיים אותן ולימד לבניו את כל המצוות שהשכל מחייב, וכל זה נכלל ב”ושמרו דרך ה”. מכח זה ידע ה’ שכאשר יגיע הזמן למסור את התורה לבני בניו של אברהם, הם יקבלוה ויקיימוה בשלמות ובנאמנות.

ואכן, זה בדיוק מה שקרה. עד היום הזה, עם ה’ מקיים את תורתו. איננו מדברים כעת על אותם שאבדו לעם ישראל, את הנידחים שהתבללו בין הגויים. רבים הם אלו שהפרידו את עצמם מכלל ישראל, וחלק עדיין מנסים לעשות זאת, אולם תמיד היתה ותמיד תהיה אומה יהודית נאמנה המקיימת את התורה המסורה לנו ללא כל שינויים או ‘התאמות’. אנחנו מקיימים את אותה התורה בדיוק כפי שהיא נמסרה לנו מסיני. זוהי תופעה מיוחדת במינה! לא נעשה ולא ייעשה שום שינוי, ולו הקטן ביותר, בתורתנו הקדושה. אין שום אומה אחרת בעולם כולו שיכולה להתהדר במעלה מעין זו.

מכח מי?

וזה לא קרה סתם כך. הקב”ה ידע שהוא משקיע באדם שיכניס כוחות רבים כל כך במשימה זו של העברת הדרך המסורה לדור הבא, כדי שזו תוכל להמשיך ולעבור לעד ולנצח נצחים. גם בדור הזה, עם ישראל ממשיך לנוע הודות לאותה תנופה גדולה שסיפק לנו אברהם אבינו, ושממשיכה להשפיע על זרעו וזרע זרעו.

קצת קשה לנו לקבל את האמירה הזו. אנחנו בטוחים שאנחנו הולכים מכח הרצון הטוב שלנו, ולכל היותר מכח השפעתם של הורינו ורבותינו, אולם עלינו לדעת שגם הם התקדמו והלכו רק מכח תנופתו של אברהם. הוא הבעיר בליבו של יצחק את אש ההתלהבות בעוצמה כה גדולה, שהיא ממשיכה לבעור בליבנו ותמשיך לבעור לעד.

קשה להבין כיצד אדם אחד היה מסוגל להגיע להישג כל כך גדול, אבל אברהם אבינו עשה זאת. ה’ ראה את כוחו הגדול, את התמסרותו הגמורה לחינוך בניו בדרך ה’, וידע שדרך זו תימשך לכל צאצאיו אחריו.

ברור לנו אפוא מהי אותה דרך ה’ שמסר אברהם לצאצאיו – קיום תורת ה’. אנחנו רואים בעינינו את מימושו של הפסוק הזה. בין אם אתם גרים בבורו פארק, גייטסהד או ירושלים, אתם רואים זאת בעיניכם מכל עבר.

מידות טובות בעלמא?

אבל כאן מגיע הרמב"ם ומפרש את הפסוק בצורה מיוחדת עד למאוד, וכותב חידוש שכמעט קשה לנו לקבל. בעסקו בענין המידות הטובות, כותב הרמב"ם כך: "...והם הדרך הבינונית שאנו חייבין ללכת בה. נקראת דרך זו דרך ה', והיא שלמד אברהם אבינו לבניו שנאמר 'כי ידעתיו למען אשר יצוה' וגו'". אתם שומעים? 'דרך ה' לעשות צדקה ומשפט' פירושו ללכת בדרכי המידות הטובות. וזו הסיבה שמחמתה בחר ה' באברהם ובזרעו.

כמובן שקיום דרך התורה היא תנאי הכרחי, אין כל שאלה בענין, אולם הרמב"ם מחדש לנו כאן שזרעו של אברהם זכו לבחירה ואהבה מיוחדת של הבורא, בזכות הליכתם בדרך המידות הטובות! בלייקווד ובבורו פארק ובגייטסהד, מלבד שמירת כל התורה כולה, "דרך ה'" כוללת הליכה במעלה המסילה של המידות הטובות.

יש כאן אמירה גדולה וחשובה ביותר, בפרט לאור העובדה שאף אחד אינו רואה בענין הזה נושא שראוי לעסוק בו באריכות. קודם כל, כל אחד בטוח שהוא מושלם במידות טובות. אז נכון, אומר האדם לעצמו, אני טועה לפעמים, ואולי יש לי איזה חסרון אחד - חסרון אחד, לא חסרונות - אבל בסך הכל אני יהודי טוב ואין לי הרבה מה לתקן. זו הסיבה הראשונה שהנושא אינו תופס חשיבות רבה אצל רבים - כי כבר יש להם מידות טובות.

מידות בגויים

הסיבה השניה היא, שיהודים החיים בין הגויים - באמריקה, אנגליה, צרפת, אוסטרליה, קנדה וכן הלאה, השתכנעו שגם לגויים יש מידות טובות. הגויים נראים בעינינו אנשים די מהוגנים. גם הגוי ממנהטן מתלבש יפה ונודף ממנו ריח נעים. הוא אומר "תודה" ו"בבקשה". אה! איזו עדינות! מה מיוחד כל כך בזרעו של אברהם שהם שומרים את דרך ה' של מידות טובות?

מכאן נובע גודל חשיבותו של הנושא הזה, וגודל הנחיצות שנבין ונקבל את דברי הרמב"ם. זוהי אחת הידיעות החשובות ביותר בתורה כולה, שהדרך שמחמתה בחר ה' למקד את התעניינותו באברהם ובזרעו, היא דרך המידות הטובות.

"למה לו חיים?"

אך אל לנו להסיק מסקנות ולחשוב שאנחנו יודעים מה הפירוש 'מידות טובות'. זהו נושא בפני עצמו. אבל ראשית כל עלינו להחדיר לראש את החידוש הזה: הצלחתו של האדם בעולם הזה, שמחמתה יזכה להיבחר על ידי הבורא, ושעבורה מגיע לו שכר גדול של שמחה ואושר, היא העובדה שיש לו מידות טובות.

לא שמידות טובות היא אחת הדרישות החשובות של התורה, אלא שזוהי הדרישה החשובה ביותר. כך כותב הגר"א בספר אבן שלמה (א, ב): "עיקר חיות

האדם הוא להתחזק תמיד בשבירת המידות, ואם לאו, למה לו חיים". כך כותב הגר"א!

שמא תשאלו: "האם עבודת המידות היא באמת הדבר החשוב מכל? האם לימוד התורה וקיום מצוותיה אינם חשובים יותר?" אף אני אענה כנגדכם: וכי הגר"א לא ידע עד כמה חשוב ללמוד את התורה ולקיים את מצוותיה? הלא ידוע שהגר"א עסק בתורה יום ולילה, ללא כל הפסקה. ועדיין, הנווט הגדול של ים התלמוד, שעסק כל חייו בהפלגה בין גלי הש"ס, קובע שקיום התורה תלוי במידות.

זהו אחד הדברים החשובים ביותר שהקב"ה דורש מאיתנו. זוהי "דרך ה" שבה מצופים אנו לצעוד. זאת אומרת שיש לנו עבודה רבה. עלינו להתחיל לפסוע בדרך שתפא את מידותינו. רובנו חולים, חלקנו חולים מאוד, וכעת מוטל עלינו ללמוד כיצד לרפא את עצמנו.

ב' - דרך הדעות הנכונות

חולי הנפש

כתב הרמב"ם (פ"ב מהלכות דעות ה"א): "חולי הגוף טועמים המר מתוק ומתוק מר, ויש מן החולים מי שמתאוה ותאב למאכלות שאינן ראויין לאכילה, כגון העפר והפחם, ושונא המאכלות הטובים כגון הפת והבשר, הכל לפי רב החולי. כך בני אדם שנפשותיהם חולות, מתאווים ואוהבים הדעות הרעות ושונאים הדרך הטובה ומתעצלים ללכת בה, והיא כבדה עליהם למאד לפי חלים. וכן ישעיהו אומר באנשים הללו (ישעיה ה, כ) 'הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר'".

איננו מדברים כאן על כופרים שאינם מאמינים בתורה. איננו מדברים על ליברלים, אנשים שנהרסו על ידי מערכת ה'פאבליק סקול' (מעכת החינוך הממשלתית בארה"ב). אלו אינם קהל המאזינים של הרמב"ם. הרמב"ם לא מדבר לפרופסורים באוניברסיטה. הוא מדבר ליהודים שומרי תורה ומצוות, שבזמנו היו את רוב מנין ובנין של כלל ישראל, יהודים המאמינים בתורה ומקיימים את מצוותיה. ובכל זאת, גם אצל שומרי התורה יש מי ש'נפשותיהם חולות', הווי אומר, מידותיהם מושחתות. גם הם עלולים להיות חולים בדעותיהם וברגשותיהם; ולא מדובר רק על מידות, אלא על הרבה מעבר לכך - דעות.

מידות ודעות

אסביר את הנקודה הזו, כי רוב האנשים אינם מבינים אותה. כידוע, הרמב"ם מדקדק עד מאוד בכל מילה שלו בספר 'היד החזקה'. אפילו שמות החלקים,

כלומר הנושאים השונים שאליהם מחולק ספרו, נבחרו על ידו בקפידה. והנה, החלק העוסק בחשיבותן של המידות הטובות נקרא 'הלכות דעות', ולא 'הלכות מידות'.

אצלנו, 'דעות' ו'מידות' הם שני דברים נפרדים. לדוגמא, אדם שמנסה לברר על מועמד אפשרי לשידוך עבור ביתו, הדבר הראשון שהוא בודק הוא, מה הן הדעות וההשקפות של הבחור. האם הוא ירא שמים ומדקדק במצוות? האם הוא בעל יחס נכון לגודל חשיבותו של לימוד התורה? האם התפילה חשובה בעיניו? האם הוא בעל מבט נכון על הנושא של להיות בעל טוב ולבנות בית של תורה? וכן הלאה.

לאחר מכן יש מערכת שניה של שאלות שצריך לשאול: איך המידות שלו? האם הוא קל לכעוס? ומה עם גאווה? הוא קמצן? וכו'. רואים אנו באופן ברור, שבנוסף לדעותיו של אדם, אנחנו מבררים גם על מידותיו. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שאנחנו רואים את הדברים כשני נושאים נפרדים; יש את הנושא של הדעות, כלומר רעיונות ומושגים, וזה בכלל לא קשור למידות. יתכן אדם בעל השקפות נכונות ומידות רעות, וכן להיפך, יתכן שיהיו לו מידות טובות אבל השקפותיו עקומות; כך זה נתפס אצלנו. אולם הרמב"ם מכנה מידות בשם 'דעות'.

דעות יהירות

אם נאזין היטב לדברי הרמב"ם, נוכל להבין מבין השורות את דעתו ביחס למידות, לאופן שבו האדם מגיב כלפי אירועים ומצבים, לרגשותיו וחיי הפנימיים. אליבא דהרמב"ם, כל אלו הם בכלל הכותרת של 'דעות', משום שהרמב"ם הבין שמידות הן למעשה רעיונות המושרשים בשכלו של האדם.

פירושו של דבר הוא, שהסיבה שהאדם מגיב למצב מסוים באופן כזה ולא באופן אחר, נעוצה בעובדה שהוא רואה בתגובה זו את התגובה הנכונה, וסובר שכך ראוי להגיב. אילו באמת היינו מבינים בשכלנו שתגובה זו אינה נכונה, היה לנו הרבה יותר קל לעקור את מידותינו הרעות.

אתן לכם כמה דוגמאות על מנת שנוכל להבין טוב יותר את העניין. הנה לנו אדם שהורגל לחשוב שהוא אדם חשוב - ולא בגלל שהוא חקר ובדק את מעלותיהם של חבריו לעומת מעלותיו שלו. הוא מעולם לא עסק בכך, אלא הוא יודע באופן אינסטינקטיבי שהוא טוב יותר מאחרים. "שיקול הדעת שלי הוא ללא ספק הטוב ביותר. אמנם לפעמים קורה שאני טועה, אבל באופן כללי יש לי שכל ישר יותר מרוב בני האדם, ולכן מותר לי בהחלט לסמוך על שיקול דעתי". הוא באמת חושב כך. זו הדעה שלו.

דעות של פריצות

יש אנשים המורגלים בהתנהגות פרוצה, והולכים אחר כל מה שענייהם רואות. אל תחשבו שהם מצטערים על דעתם זו, אדרבה, הם רואים בדרכם את הדרך

ממשיכים בכל הכח!!!

**כולנו מתגייסים
להעמדת
והחזקת התורה
בארץ ישראל**

**הצטרפו גם אתם להיות שותפים
בהפצת תורתו של רבינו**

אליכם - קוראי עלון תורת אביגדור פונים אנו בקריאה נרגשת

למי שכבר הצטרף, ולמי שעוד לא הספיק... ההתעוררות העצומה בקרב הציבור לקדש שם שמים ולהתמסר למען הפצה וריבוי תורה בעם ישראל מרגשת ומחזקת!

מורינו הרה"ג ר' אביגדור מילר זצוק"ל

מחניכי ישיבת סלבודקה בליטא, ותלמידו המובהק של הגאון ר' אייזיק שר זצוק"ל נולד בעיר בולטימור שבאמריקה והיה ידוע ברחבי אמריקה כגאון אדיר וכאחד המשגיחים שבדור. השיעורים התדירים אותם היה מוסר הוקלטו בקפידה, וספריו המיוחדים אף תורגמו ללשה"ק. הציבור שהכירו את תורתו של הרב זצ"ל דבקו בה בכל עוז, אך דא עקא, מאז שנפטר בשנת תשס"א עברו שנים בהם ציבור רב ובמיוחד בארץ ישראל פשוט לא היו מודעים לאוצר הגדול שנמצא בהישג ידם.

זכינו אנו ולפני כמה שנים החלה מגמה של תרגום הקלטות שיעוריו הרבים לכתב, והדפסתם כעלון שבועי - 'תורת אביגדור', ולפני כ 3 שנים אף החל תרגום מאנגלית ללשה"ק (ולעוד כמה שפות ברחבי העולם).

המהפך האדיר אותו חווה עולם התורה מאז, הוא בלתי ניתן לתיאור! עם ישראל צמא למים והביקוש הולך וגובר מיום ליום

הקוראים החדשים שפוגשים בעלון בפעם הראשונה עומדים משתוממים לנוכח הדברים המאירים שכמותם לא טעמו אי פעם

הקוראים הותיקים מגיעים לנקודת ההפצה השכונתית בלהט להשקות את נפשם הצמאה בדברי אלוקים חיים המורים להם את הדרך ילכו בה

בעת יש לכם הזדמנות להיות חלק מזה!!!

צרו קשר: 02-966-5295 או במייל ey@torasavigdor.org

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס (תורת אביגדור ע"ר)

הביקוש הוא עצום וההוצאות גם הם עצומות!
החל מתרגום ועד עריכה, הדפסה וכלה בהפצה!

לולי עזרתכם אין לנו איך להמשיך!

כולנו

ימים רביעי-חמישי י"ז-י"ח מרחשון

פעילים

גדול המעשה יותר מן העושה'

צרו קשר וקחו לעצמכם יעד לגייס עבור הקמפיין

תורמים

תרום 50 עלונים
מידי שבוע

תרום 25 עלונים
מידי שבוע

תרום 5 עלונים
מידי שבוע

120 ש"ח לחודש

72 ש"ח לחודש

18 ש"ח לחודש

שותפים

בואו להיות שותפי קבע עם רבינו זצ"ל בהפצת תורתו

ההשקעה הכי בטוחה!

שותף

1000\$ לחודש

תומך

500\$ לחודש

ציטוטים מדברי הרב בענין ההשתפות בקמפיין הבעל"ט:

"...כשמגיעים לחיבת הדואר שלכם כל מיני מכתבים, כל מיני בקשות של צדקה - ישיבות, כוללים, חולים - כל מיני ארגונים - אל תשליכו אותם לפח האשפה! צריך **לרצות** להשתתף במאמצים אלו! שמא תטענו: האם הדולר הבודד שלי יסייע במשהו? אולי כן ואולי לא, אך לא זה הנושא כעת. אין זה משנה האם הם זקוקים לדולר שלך, כי גם אם הם אינם זקוקים לך - אתה זקוק להם!"

"עלינו לנסות ולהצטרף לכל ענין חיובי שעם ישראל עוסק בו, כפי יכולתנו, אפילו בפעולה הקטנה ביותר. גם אם פעולתך לא תשנה את העולם - היא תשנה את העולם הפנימי שלך!"

"כמובן, ככל שהאדם תורם יותר, הרי הוא מראה בזה יותר השתתפות בעניינים הנפלאים שלהם הוא תרם, אבל לכל הפחות צריכים לתרום **משהו**. ניקח לדוגמא יהודי שאין לו את אפשרות להרים תרומה משמעותית לישיבה. מדובר בסכומים עצומים שפשוט אינם קיימים אצלו. באים אליו מהישיבה ומבקשים ממנו: 'אולי תרצה לתרום את בית המדרש לעילוי נשמת אביך'. מדובר בתרומה של מאה אלף דולר בלבד. או אולי תתרום חדר בישיבה, בתמורה לשלושים אלף דולר'. היהודי הזה מביט באנשים כאילו נטרפה עליהם דעתם, וחושב לעצמו: 'אני? הרי אני מסוגל אפילו לעמוד בהוצאות עבור שרר הלימוד של ילדי! אני פטור! אני בכלל לא מעוניין לשמוע על זה! **איך מעוניין?** זו טרגדיה, משום שכל הנטפל לעושי מצוה הוא כעושי מצוה. הקב"ה משלם שרר עצום עבור אלו שעשו כפי יכולתם ליטול חלק במצוה, כמו שזה שעשה את המצוה בעצמה. אדם שתרם חמש דולר או חמש מאות דולר לישיבה, הרי הוא מצטרף לזה שתרם מאה אלף דולר! כל עוד הוא עשה כפי כוחו ויכולתו, הרי שגם הוא מבני הישיבה, ואפילו אם לא יזכה ללוח הנצחה על גבי קיר הישיבה, הוא יקבל שרר עצום בשמים, משום שעשה הכל כדי ליטול חלק במצוה. 'מחצית השקל' שלו תיזכר על ידי הקב"ה לנצח נצחים."

"הלא רובנו איננו יכולים ליצור שינויים גדולים, ולהשפיע באופן אדיר על העולם, בכוחות עצמינו. לא רק שאין לנו את הזכות לכך, אלא שגם אין לנו את כח ההשפעה ואת המשאבים הדרושים לשם כך. ואף על פי כן, הקב"ה חפץ שאנחנו **נראה** את רצוננו ושאיופותינו לשנות את העולם, על ידי שנשתתף יחד עם עם ישראל בפרויקטים הגדולים שלו, אפילו אם השתתפות זו נעשית באופן המינימלי ביותר. אם אנו תורמים סכום כסף קטן לאיזה ענין גדול של תיקון בעם ישראל - בזה אנו מזדהים עם הערכים הגדולים והפרויקטים החשובים, וממילא הקב"ה 'יְשַׁלֵּם שְׂכָר לְנִטְפָּל לְעוֹשֵׂי מַצְוָה קְעוֹשֵׂי מַצְוָה'. הרי זה כאילו הרמנו את כל הפרויקט האדיר הזה בעצמינו, ואנו נקבל שרר על כל המצוה כולה."

"כאשר אתה תורם כסף לישיבה שבה בחורים יושבים ולומדים תורה יומם וליל, הכסף שלך לומד גמרא עבורך. הכסף שלך לומד עכשיו מסכת בבא קמא. אם הממון שתרמת מסייע בידיהם של עובדי ה', לגדול ולעבוד את ה' טוב יותר, **אתה** הוא זה שעושה את זה! אדם שכספו מסייע בקירוב רחוקים, הרי זה כאילו הוא עצמו מקרבם לתורה ומצוות. זהו חסד מיוחד שעשה עמנו בורא העולם, כשגילה לנו שיש לנו את הזכות להיות שותפים על ידי כספנו. זה לא שתרמת את הכסף, קיימת מצות צדקה וזהו, כעת סיימת עם הענין. זה לא הסוף - זו רק ההתחלה; ההתחלה של הדברים הנפלאים שאתה עומד להשיג!"

הנכונה, ומתעבים את בעלי הדעה ההפוכה, אלו שמונעים את עצמם מתאוות ותענוגות כאלו ואחרות. הם בזים להם ומכנים אותם 'מרובעים', 'צדקניים' ו'בלתי טבעיים'. אליבא דאותם בעלי נפש חולה, להיות 'טבעי' פירושו לעשות ככל העולה על רוחך.

מה אפשר ללמוד מכאן? שבני אדם יכולים להיות כל כך חולים בדעותיהם, עד שהם רואים דברים באופן הפוך. כמובן שהם טוענים שאנחנו רואים את הדברים הפוך.

ככה זה בכל תחום. אם אתם רואים אדם שמרבה להתקוטט - דעו לכם שמאחורי התנהגותו מסתתרת דעה רעה - גאווה, וכן דעות אחרות. הנרגנות - הנטייה להתלונן על כל דבר - גם היא דעה. אנשים שמרבים להתאמלל ולהתלונן, עושים זאת משום שהם סבורים שזהו היחס הנכון אל החיים. בעיניהם, אדם אופטימי, שתמיד עליז ומרוצה, הוא אדם טיפשי ולא 'ריאלי'.

דעות של כעס

גם כך לגבי מידת הכעס. הכעסנים מעריצים את הכעס ובזים לבני אדם סבלניים וסובלניים. לדידם, הכעס והאלימות מראים על עוצמה וכח. זוהי הדרך הנכונה. גם אלו שכן חושבים לפעמים על כך שיתכן ודרך זו אינה נכונה, אינם מעלים בדעתם **עד כמה** היא אינה נכונה.

זהו שמלמד אותנו הרמב"ם, שכל מידותינו הרעות הן תולדות של הדעות הרעות שאליהן התרגלנו. כל מי שחולה במידותיו - ומי אינו חולה - חייב לרפא מתחילה את דעותיו, משום שמידותיו הרעות מושרשות בדעות רעות.

עלינו להבין שבעלי מידות רעות הם באמת חולים בנפשם. אמנם לא במובן שהם לא מאוזנים ואינם מסוגלים לתפקד. למראית העין הם נראים נורמליים לחלוטין, ובמבט שטחי נראה שהם בריאים לגמרי, אולם האמת היא שהם חולים בדעותיהם, וזוהי מחלה חמורה ביותר.

ולכן, על מנת שנוכל לרפא את עצמנו מהדעות הרעות שמהן אנו סובלים, לא די לנו בעבודה מעשית. לא מספיק לחשוב על עצות ותחבולות כיצד לקנות מידות טובות. עלינו להבין מתחילה עד כמה הדעות הללו הן מחלה שיש צורך לרפאותה.

העצה

מהי באמת התרופה לאנשים אלו? את השאלה זו שואל הרמב"ם בשורה הבאה: "ומה היא תקנת חולי הנפשות?" מהי הרפואה? מה עליהם לעשות על מנת למצוא מזור למחלתם?

אז היום התשובה היא, שצריך ללכת לאיש מקצוע ולשלם לו סכומי עתק, רק כדי לקלקל עוד יותר את דעותינו! זאת עליכם לדעת, שאותו פסיכולוג שמנסה

לרפא את נפשכם, הוא בעצמו סוגר את הקליניקה בשעה שתיים בצהריים, וממהר לתור שהוא קבע אצל הפסיכיאטר...

כמובן שיש יוצאים מן הכלל. יש פסיכולוגים שומרי תורה ומצוות, שחלקם אכן מנסים לעזור לאנשים על פי דרכי התורה. יתכן והוא יזרוק מדי פעם איזו מילה מקצועית, רק כדי לתת לכם הרגשה טובה, שלא תחשבו ששילמתם לו סתם, אבל לאחר מכן הוא יעניק לכם עצות מתוך פרקי אבות, ספרי המוסר, או משהו שהוא שמע מהראש ישיבה שלו. יש כאלו, לא הרבה, ולכן אי אפשר לשלול את כל הפסיכולוגים. יש יהודים שומרי תורה רבים, אפילו בני תורה, שעוסקים בתחום ויכולים לעזור לאנשים. אבל אל תשאלו אותי מי הם. עליכם לגשת לתלמיד חכם שמבין בתחום הזה, ואם הוא יורה לכם ללכת ולמי ללכת, אזי עליכם לשמוע בקולו.

טלי קורה מבין עיניך

אבל לרוץ סתם כך לפסיכולוג כדי לרפא את המידות, זהו בזבוז זמן. פעם היתה אשה בשם אמילי פוסט שהיתה בעלת טור בעיתון שעסק בכללי נימוסים והליכות. היו רבים שהוטעו על ידי הטורים שלה. הם התעניינו כל הזמן: "מה יש לאמילי פוסט לומר?"

מי היתה האמילי פוסט הזו? התשובה היא שהיא היתה גרושה. היא היתה אשה כל כך מרושעת, עד שבעלה עזב אותה לבסוף, והיא מעולם לא הצליחה להינשא שוב. אשה שהיתה סמל הכשלון, ישבה במשך שנים על גבי שנים ויעצה לשומעי לקחה כיצד להסתדר עם אחרים. אנחנו לא מאמינים בדברים כאלה.

דור של מומחים

ולכן עלינו להאזין לדבריו של הרמב"ם, המורה לנו מה היא תקנת חולי הנפשות: "ילכו אצל החכמים שהן רופאי הנפשות" 'חכמים' הכוונה לחכמי התורה. חכמי התורה - הם רופאי הנפשות.

אמנם, אין זה אומר שאפשר לגשת בנושא הזה לכל תלמיד חכם, כי בימינו, לא רבים הם החכמים שבקיאים בתחום הזה. כפי שניתן לראות בכל התחומים, שכיום מתחלקים לכמה וכמה תת תחומים, ולדוגמא, כיום, לכל ענף ברפואה יש מומחה משלו, כך גם, להבדיל, בחכמי התורה של היום קיימים כמה וכמה מומחים, כל אחד בתחומו. יש חכמים שבקיאים בהלכה, ויכולים לענות על שאלות בהלכה. יש אחרים שכוחם רב ב'לומדות', והם מוסרים שיעורים עמוקים בנשים-נזיקין, אבל רמת ידיעותיהם בהלכה פחותה. וגם אלו ששולטים הן בהלכה והן בלימוד השמעתתא, יתכן בהחלט שאינם מתמחים בלימוד דברי החכמים ופסוקי התנ"ך העוסקים בענייני מידות.

כיצד יתכן שמישהו יטען שהוא מבין במידות, אם הוא מעולם לא למד את ספר משלי כמו שצריך? משלי הוא ספר היסוד לעצות נכונות וחיי הצלחה, ומהווה את אחד המקורות המרכזיים לחיים של אושר בעולם הזה, ובכל זאת ישנם תלמידי חכמים וראשי ישיבות שיתכן ומעולם לא למדו את ספר משלי! לא רק משלי, כל ספרי התנ"ך מלאים בעצות טובות ומועילות; אלא שצריך לדעת איך ללמוד אותם.

לכן מזייק הרמב"ם לכתוב שצריכים חולי הנפש ללכת "אצל החכמים שהן רופאי הנפשות", כלומר לאותם חכמים שיכולים לרפא את מידותיהם. חכמים אלו ילמדו וידריכו אותם "עד שיחזירו לדרך הטובה".

דע לאן אתה הולך

אך כאן עלינו לשוב ולחדד את מה שהסברנו. אותה 'דרך טובה' שאליה יכולים אנו לחזור על ידי החכמים רופאי הנפשות, אין פירושה שכעת תיקנו את מידותינו, אלא שכעת השתכנענו מהי הדרך הנכונה והטובה עבורנו. זו המשימה הראשונה. לפני שנוכל לפסוע בדרך ה', דרך המידות הטובות, עלינו להחליט מה אנחנו בכלל מחפשים, כפי שכאשר רוצים לצאת למסע כלשהו, הדבר הראשון שעל האדם להחליט הוא, לאן הוא מעוניין להגיע.

נניח ואחד כזה עוצר מישהו ברחוב ושואל: "סליחה אדוני, התוכל בבקשה להדריך אותי כיצד להגיע לשם?"

"מה זאת אומרת 'שם'? לאן אתה רוצה להגיע?"

"איני יודע!"

אינך יודע!? זה הדבר הראשון שאתה צריך לדעת - מהו היעד שלך. ברגע שתהיה לך בראש תשובה ברורה לשאלה "מה אני רוצה להיות?" אזי תוכל להתקדם לשלב הבא. אולם השלב הראשון הוא לברר מהן מידות טובות, ואחר כך אפשר לחשוב כיצד קונים אותן.

ג' - יוצאים לדרך

למעיישה

איני רוצה לייאש אתכם, ובוודאי שכל התקדמות קטנה מצידו של האדם היא דבר גדול ביותר, אולם אל תצפו שעבודה זו תהיה קלה. הרי כבר הסברנו שאי אפשר לתקן את המידות מבלי לשנות את הדעות, וכדי לשנות דעה דרושה עבודה רבה. גדולה אינה באה בקלות. אנחנו הרי מדברים כעת על הדרך שבגינה ה' בחר

באברהם ובזרעו לעולמי עד, ואין ספק שדבר גדול עד כדי כך אי אפשר לקנותו בשמיעת שיחה אחת וגם לא מאה שיחות. זוהי עבודה חיים.

ניקח לדוגמא אדם כעסן. יש אנשים רבים שקלים לכעוס. זה לא אומר שהם 'מתפוצצים' מכעס בכל יום, אולם אין ספק שרבים הם אלו שכועסים שלא כדין. זהו דבר שרבים סובלים ממנו.

מהי תקנתו של איש זה? מתחילה עליו ללמוד דעה חדשה. כשהוא הולך לחכמים - ויתכן שהחכם שאליו ילך יהיה המסילת ישרים או השערי תשובה - הוא מתחיל ללמוד דעה חדשה. הוא לומד שאין מה להתפאר בכעס; הכעס הוא דבר מאוס ומשוקץ.

מהו כעס?

כשהוא לומד בספרי המוסר ש"כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה", הוא מתחיל להכניס לראש את הדעה הזו, שמבחינה מסוימת, כשהוא כועס זה כאילו שהוא עובד עבודה זרה. "כשאני כועס, אני לא 'בחור קשוח' כפי שחשבת. אני אדם בעל עקרונות שאינו מוכן לוותר על עקרונותיו. אני עובד עבודה זרה. זה מה שאני". אדם שעובד עבודה זרה פרק מעליו את נאמנותו לקב"ה, וכך גם מי שכועס, כי כשהוא כועס הוא אינו נתון תחת שלטון ה' אלא הוא עבד לכעס - לכל הפחות באותם רגעים של כעס.

כעת אני אומר מילים בעלמא, אבל ברגע שאדם מתחיל ללמוד באמת את העניינים הללו, להתבונן בהם ולחזור עליהם שוב ושוב, לאט לאט דעתו מתחילה להשתנות. הוא מתחיל לקנות מבט חדש - שמי שכועס הוא כמו אדם שמשתחוה לצלב ח"ו. איזה תיעוב! איזה חוסר נאמנות! זה נורא ואיום.

ברגע שיצליח האדם לעקור מקרבו את הדעה הישנה שלו כלפי הכעס, ולהכניס תחתיה דעה חדשה, דעה של תורה, כעת הוא מוכן להתחיל לקנות מידות טובות. עכשיו הוא יכול לעבוד על תיקון מידת הכעס, כי ברגע שהוא ירגיש את הכעס מבעבע בתוכו, הוא יפחד ממנו, הוא ייגעל ממנו, ויהיה לו קל יותר לכבוש אותו.

גאווה מתועבת

כך הוא הדבר בכל המידות כולן. מדוע יש אנשים בעלי גאווה? משום שהם אינם מודעים לעובדה שגאווה היא מידה מכוערת. הם אולי מבינים שהיא מידה רעה, אך היא אינה **מכוערת** בעיניהם. אילו היה מבין את כיעורה האמיתי של הגאווה, הוא היה מתייחס אליה באופן שונה.

כפי שאדם לא היה מעז לצאת לרחוב כשבגדיו מטונפים בצואה - הוא לא היה מסוגל לכך, זה מדי מבייש עבורו, הרי שאם השחצן הזה ילמד את הספרים הנכונים, הוא יבין שמי שמתגאה על אחרים, דומה הוא למי שיוצא לרחוב בבגדים מטונפים. "אוי ווי", הוא יאמר, "זה כבר סיפור אחר. זה מבייש. זה מגעיל".

עלינו להבין עד כמה מכוערת היא הגאווה. זוהי מידה מגוחכת וטיפפית. היא משוקצת ומאוסה. אולם רק על ידי חשיבה והתבוננות מרובה יוכל האדם לשנות את דעתו, ולהרגיש באמת עד כמה גרועה היא השחצנות, עד כמה מתועבת ונאלחת היא המידה להתגאות על בני אדם ולהביט עליהם בזלזול.

קניית הענווה

ברגע שהכנסת לראשך את הדעה הזו באמצעות שמיעה ל"חכמים שהן רופאי הנפשות", כעת אתה מוכן לכבוש את היעד - מידת הענווה. עסקת בלימוד אודות משמעותו של חולי הגאווה, ואט אט דעתך מתחילה להשתנות. כעת אתה מוכן להתחיל לעבוד על מידה זו; אינך חפץ במוח מזוהם ששופט אחרים בהינף יד. אינך מעוניין לבוז לאחרים ולבקר אותם, ולכן אתה מוכן ומזומן לעבוד על מידת הענווה.

כעת תתחיל בעבודה חדשה - להכיר במעלותיהם של אחרים. גם אדם שיש לו חסרונות, בוודאי יש לו גם מעלות רבות. אין אדם שניתן להגדיר אותו באופן חד גווני וחד משמעי. האדם מורכב ממגוון רחב של מידות, וכעת שאתה מרגיש תחושת מיאוס ותיעוב כלפי שחצנותך, תוכל להקדיש זמן מדי יום לעבודה זו - לבחון ולהתבונן בתכונותיהם הטובות של אחרים.

האמת היא שעבודה זו קשה בתחילתה, שכן אתה נוהג כמו עיוור בכל הנוגע לתכונותיו של האחר, שהרי רק לך יש תכונות טובות! אתה מודע רק למעלות של עצמך. אולם אם תסכים לחשוב מעט, לאחר זמן מה תגלה שאינך הצדיק היחיד בעולם, וכי גם אצל אחרים יש מעלות גדולות. וכך, לאט לאט אתה מתחיל להשתוות להם. אולי אפילו תגיע למצב שבו תרגיש שיש רבים שעולים עליך במעלותיהם. כשתתחיל לבחון אנשים וללמוד את מעלותיהם, אתה תעמוד נדהם אל מול מעלותיהם הנפלאות, והגאווה תתחיל לזלוג ממך החוצה, טיפין טיפין.

איזהו אלוף?

אדם נרגן - מתלונן סדרתי, צריך ללמוד בספרים שילמדו אותו שמידה זו היא חולי הנפש. מחלה זו היא כל כך גרועה ומתועבת, שאפילו הקב"ה אינו מעוניין באדם כזה. כך מלמדים אותנו חכמינו ז"ל. הפסוק במשלי (טז, כח) אומר "וְיִנְרְגֵן מִפְּרִיד אֱלוֹף". הפירוש של "אלוף" הוא "אוהב" (עי' רד"ק) - והנרגן מפריד מעל עצמו את אוהביו וידידיו. זוהי המציאות - אנשים אינם מחבבים אדם שמתלונן תמיד. בעל שמרבה לקטר ולהתלונן - אשתו לא תחבב אותו, ילדיו לא יחבבו אותו. אשה שמתלוננת, אמא שמתלוננת - לא יחבבו אותה. מעבידים אינם אוהבים עובדים שמתלוננים כל הזמן. אדם נרגן, עליו לדעת שהוא אינו פופולרי. אנשים לא אוהבים לשמוע תלונות. אף אחד אינו מחבב את הרוטנים.

אולם חכמינו (בתיקוני זוהר) לימדונו שהפסוק הזה כולל הרבה יותר מזה. חז"ל מפרשים ש"אין אלוף אלא הקב"ה" - הוי אומר, הנרגן מפריד את עצמו ומאבד לא רק את חבריו וידידיו, אלא גם את הידיד החשוב מכל - את השי"ת. לקב"ה נמאס ממך, והוא כבר לא מסוגל לסבול אותך. כל דבר שעליו אתה מתלונן, אתה בעצם מתלונן גם על הקב"ה!

אה, זו כבר דעה שונה לגמרי. "לא ידעתי. חשבתי שאני מתלונן רק על מזג האוויר. התלוננתי על השכן - זה הכל". אבל לא, זה לא נכון. עליך ללמוד דעה חדשה כאן בעולם הזה - תלונות ורטינות פירושים שלקב"ה נמאס ממך. ברגע שתלמד את זה, אתה מוכן להתחיל לעבוד על מידת הנרגנות והאומללות.

לעבודה!

זוהי תוכנית עבודה לכל המידות כולן. זוהי עבודת חיים, דרך ה', משום שאין גבול לדעותיו ומידותיו של האדם. אדם שהוא קמצן, צריך ללמוד מה יצר אצלו את הדעה הזו. אם הוא בעל פה גדול, עליו ללמוד גם את זה. אם הוא עצלן, מוטל עליו לשנות את הדעה שלו, ללמוד מה המשמעות של להיות עצלן, ומאיך מה המשמעות של להיות זריז.

לכן שולח אותנו הרמב"ם לחכמים שילמדו אותו את הדעות הנכונות ויחזירו אותו לדרך טובה; ב'פאבליק סקול' לא לומדים מידות טובות. אפילו בחיידרים ובישיבות, להבדיל, איני משוכנע שלומדים מידות טובות - אלא אם כן יש שם מישהו שלוקח על עצמו להסביר את העניינים הללו לתלמידים. מי שיהדות אצלו מתבטאת רק בקיום המצוות, לחיות כמו יהודי שומר תורה ומצוות - זה מצוין; אשריכם! - אולם עליו לדעת שהסיכויים שהוא ישנה משהו ממידותיו שואפים לאפס.

לכן חובה על האדם להתחבר לחכמים ולספריהם. זו התשובה היחידה - ללמוד ספרי מוסר, שהם הספרים שמהם ניתן ללמוד עניינים אלו. צריך ללמוד מאמרי חז"ל העוסקים במידות, כמה וכמה פעמים, ולחזור עליהם לעצמנו שוב ושוב. ללמוד מסילת ישרים שוב ושוב. ללמוד שערי תשובה וחובות הלבבות.

אבל לא מספיק לקרוא את הספרים הללו. גם מי שלומד את המקורות הללו העוסקים בענייני המידות, אם הוא אינו עושה זאת מתוך ניסיון לראות את עצמו בתוך הספרים הללו, הרי שהוא יעבור על הדברים בבחינת "עינים להם ולא יראו", ולא תהיה להם כל השפעה עליו. אפשר לומר שהשלב הראשון בתיקון המידות הוא, להיות מודעים לכך שאנחנו חייבים לשנות את עצמנו, ושנחפש ונבקש דעות חדשות, תחת דעותינו הקודמות.

שינויים ברי קיימא

ומי שיחפש את הדעות הללו - ימצא אותם. מי שאינו מחפש אותם, יכול ללמוד את ספרי המוסר כולם מבלי שיבין מה בכלל כתוב שם. אולם מי שכן מבקש ומחפש, ספרי המוסר יחכימו אותו ויתנו לו עוד ועוד הכוונה כיצד למלא את שאיפתו לתקן את מידותיו. אם תלמדו את הספרים הנכונים, תכניסו לראשכם את הרעיונות הנכונים. אתם תקנו ערכים ודעות של אמת, ואז תוכלו להתגבר על כל אותם דברים שקנו שביתה בראשכם, רק משום שעד כה לא הבנתם כמה הם לא נכונים.

זו צריכה להיות המטרה של כל אחד ואחד מאיתנו - לעצב את מידותינו בצורה שאותה דורש ה' מזרעו של אברהם. זוהי משימת חיים, משימה שהיא חיונית ביותר עבור כולנו. אף אחד אינו יכול לפטור את עצמו מחובה זו. עבודת תיקון המידות מוטלת על כל אחד ואחד, ומי שאינו יוצא לדרך הזו של תיקון המידות - "למה לו חיים?" כמו שכותב הגר"א. לכך נועדו החיים - לתקן את מידותינו.

כל אחד ואחד יכול לשנות את טבעו מן הקצה אל הקצה. מדהים לראות איך אנשים משתנים. במהלך השנים, חבריך לא יכירו אותך, כי הפכת לאדם שונה לחלוטין. זה מה שהקב"ה מצפה מאברהם ומזרעו! להיות אומה של שומרי מצוות, שחיהם מתנהלים על פי העקרונות של דעות האמת ומידות טובות.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

מתקנים את המידות

הקב"ה בחר באברהם משום שהוא ידע שאברהם ישריש את דרך המידות הטובות בזרעו אחריו, ומידות טובות נקנות באמצעות דעות טובות. השבוע נקדיש בלי נדר חמש דקות מדי יום ללימוד המוסר, תוך תקווה שבזה נשנה את דעותינו ואת מידותינו.

שאלות ותשובות

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאל אפיך וימדך זקניך ויאמרו לך

שאלה:

**חז"ל לומדים מהנהגתו של אברהם אבינו ש"גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכניה" (שבועות לה, ב).
איך זה נוגע הלכה למעשה?**

תשובה:

בדיוק כפי שזה היה נוגע לאברהם אבינו. הווי אומר, נניח ואתה עומד לצאת מהבית לתפילת מנחה, ובדיוק אז דופק על דלתך 'משולח' ומבקש נדבה. צריך להבין שהיהודי הזה מסתובב בין הבתים מאז הבוקר, ולכן מוטל עליך להציע לו להיכנס אליך הביתה ולאכול משהו; אבל זה אומר שאתה תצטרך להישאר שם כדי להגיש לו את האוכל ולדאוג לו, ופירושו של דבר שאתה תפסיד תפילה במנין. כאן עליך לפעול על פי דברי חז"ל הללו, שהדאגה לצרכיו של האורח חשובה יותר מתפילה במנין. כמובן, אם תספיק לקחת את האורח יחד אתך לבית הכנסת לאחר שיסיים לאכול, מה טוב.

מדור זה נתרם:

לזכות התורם ומשפחתו